NASIENRIGLYNE

EKSAMEN	NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT
GRAAD	12
DATUM	NOVEMBER 2024
VAK	GEOGRAFIE
VRAESTEL	2
PUNTETOTAAL	150
TYDSDUUR (UUR)	3
AANTAL BLADSYE	10

SACAI

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE

SUID-AFRIKAANSE KOMPREHENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

VAKSPESIFIEKE NASIENRIGLYNE

1. Alle nasienwerk moet in **rooi pen** gedoen word. Interne moderering word in **swart pen** gedoen; moderering deur SACAI word in **groen pen** gedoen, terwyl Umalusi in **pers pen** modereer.
2. **Punte** moet met ’n regmerkie “✓” direk bokant die betrokke sleutelwoord aangedui word. In die geval van twee punte per feit, moet twee regmerkies “✓✓” aangedui word. MOENIE die regmerkie aan die einde van die reël (sin) of paragraaf plaas nie. Merk verkeerde antwoorde met ’n kruisie (**X**). Moenie verkeerde sinne onderstreep nie.
3. Waar daar ’n punt aan ’n sin of paragraaf toegeken word (in teenstelling met ’n enkele woord of feit), plaas die betrokke deel tussen hakies, bv. **“[ ]”,** en merk dit.
4. Waar daar ’n korrekte punt gemaak word, maar dit is **irrelevant** vir die gegewe vraag, dui dit aan deur “**Irr**” bo-aan die sin en/of paragraaf te skryf. As ’n hele afdeling irrelevant is, plaas dit tussen hakies en skryf “**Irr**”. As ’n groot gedeelte van die bladsy irrelevant is, trek ’n kronkellyn deur die middel van die bladsy en skryf “**Irr**” langs hierdie lyn. Vae feite word met ’n “V” aangedui.
5. Waar ’n feit(e) in ’n vraag **herhaal** word, skryf “**R**” om herhaling aan te dui.

   Hierdie opmerkings – **Irr / V / R / Q** ens. – moet omkring word.
6. GEEN persoonlike of **korrigerende opmerkings** gerig op die kandidaat, moet gemaak word nie.
7. As die **maksimum aantal punte** voor die einde van ’n antwoord behaal word, trek ’n reguit lyn deur die MIDDEL van die bladsy (met ’n pyltjie aan die einde) en skryf “**maks**” onderaan hierdie lyn.
8. **Totale** vir ’n sub-vraag (bv. 3.1) moet in die REGTER-kantlyn geskryf word waar daardie onderafdeling van die vraag eindig.
9. **Totale** vir die hele vraag moet gelyk wees aan die totaal van al die onderafdelings en moet in die LINKERKANTSTE kantlyn van die papier waar die vraagnommer geskryf is, aangedui word.
10. REËL AF in rooi pen oor die HELE bladsy aan die einde van ’n volledige vraag.
11. **MOENIE enige punte omkring nie**.
12. **Dra die totale punte per vraag oor** na die voorblad van die antwoordblad (of na die toepaslike blokkie, as daar een is) saam met die nasiener se voorletters.

VRAAG 1

1.1

1.1.1 B ✓

1.1.2 F ✓

1.1.3 A ✓

1.1.4 E ✓

1.1.5 G ✓

1.1.6 D ✓

1.1.7 C ✓ (7x1) **[7]**

1.2

1.2.1 Veelvuldige kerne-model ✓

1.2.2 Veelvuldige kerne-model ✓

1.2.3 Derdewêreldstad ✓

1.2.4 Suid-Afrikaanse stad ✓

1.2.5 Sektor ✓

1.2.6 Veelvuldige kerne-model ✓

1.2.7 Sektor ✓

1.2.8 Konsentriese sone-model ✓ (8x1) **[8]**

1.3

1.3.1 A – kruispad
B – lineêr (2x1) (2)

1.3.2
- Werk vir homself / hou sy eie winste ✓✓
- Doeltreffender boerdery / kan die gebruik van masjinerie maksimeer want dit hoef nie met ander boere gedeel te word nie. ✓✓
- Die boer kan sy/haar eie inisiatief gebruik. ✓✓
- Die boer woon op sy/haar eie enkele stuk grond ✓✓

ENIGE TWEE (2x2) (4)

1.3.3 Huise is langs 'n pad. ✓✓ (1x2) (2)

1.3.4 (a) A ✓ (1x1) (1)

(b) Paaie straal na buite wat maklike toegang tot ander gebiede aandui./sentrale ligging ✓✓ (1x2) (2)

1.3.5 (a)
- Voorsien lopende water en elektrisiteit aan gebiede wat dit nodig het. ✓✓
- Toegang tot onderwysfasiliteite vir kinders te bied ✓✓
- Toegang tot gesondheidsorgfasiliteite vir die bevolking te bied
- Toegang tot parke/ontspanning geriewe ✓✓
- Paaie in stand te hou sodat mense makliker toegang tot bogenoemde kan hê (1x2) (2)

(b)
- Opleiding te verskaf om mense op te gradeer om 'n beter inkomste te verdien ✓✓
- Subsidies aan die boer te verskaf ✓✓ (1x2) (2)

[15]

1.4

1.4.1 Uitsig op die stad van die kant af ✓✓ (1x2) (2)

1.4.2 (a) 1 ✓ (1x1) (1)

(b) Die vraag na 'n sentrale ligging is groot en ruimte is beperk, daarom is die huurkoste hoog en soos 'n mens weggaan van PLVI so verminder dit.✓✓ (1x2) (2)

1.4.3
- Kantore ✓✓
- Winkels / verkope(handel) ✓✓ ENIGE EEN (1x2) (2)

1.4.4
- Misdaad ✓✓
- Stedelike verval ✓✓
- Vervalle geboue ✓✓
- Besoedeling/rommel ✓✓ ENIGE EEN (1x2) (2)

1.4.5
- Verkeersopeenhopings tydens spitstye ✓✓
- Hoë huurkoste vir ruimte ✓✓
- Hoë koste vir pendel ✓✓ ENIGE EEN (1x2) (2)

1.4.6
- Doeltreffende openbare vervoer ✓✓
- Vinnige spoornetwerke ✓✓
- Ondergrondse/oorhoofse spoornetwerke ✓✓
- Vinnige busvervoernetwerke ✓✓
- Alternatiewe ry dae✓✓
- Ringpaaie ✓✓
- Meer verkeersligte vir beter vloei of synkroniseer.✓✓
- Park- en ritstelsels ✓✓ ENIGE TWEE (2x2) (4)

[15]

1.5

1.5.1 Die modernisering en herbouing van huise en wonings nader aan die middestad ✓✓ [Konsep] (1x2) (2)

1.5.2 Oorgangsones ✓✓ (1x1) (1)

1.5.3
- Aan die een kant is daar luukse winkels en woonruimtes in opgeknapte
- Strukture, en vergroening van straat vind plaas. ✓✓
- Aan die teenoorgestelde kant is daar verkrummelende geboue, pogings om die winkels wat in die basiese behoeftes van lae-inkomste inwoners van daardie geboue voorsien te beveilig. ✓✓
- (Moet een punt van vergelyking aan elke kant van die straat noem) (2x2) (4)

1.5.4
- Instrooming en opvolging: (✓) Waar grondgebruik in ʼn stad nie meer gepas is nie, sal ʼn nuwe grondgebruik die oorspronklike funksie oorneem en dit opvolg. ✓✓
- Facadisme(✓) Wanneer die ou, oorspronklike voorkant of fasade van ʼn gebou behou word en ʼn nuwe ontwikkeling agter die ou fasade gebou word. ✓✓
- Graffiti(✓) Graffiti en straatkuns onthul ʼn ruimte wat visuele inskripsies kombineer en wys hoe stedelike herontwikkeling ʼn platform en gehoor vir kreatiewe pogings moontlik kan maak en ook kunstenaars kan uitlig. ✓✓
- Opknapping (✓) die opknapping en herversiering van iets, veral ʼn gebou. ✓✓
- Vergroening van die stad (1)(boomplanting) dit sal die omgewing verbeter deur besoedeling te verminder en temperature te verlaag. ✓✓
- Stedelike boerdery(✓) – skep gebiede waar voedsel vir plaaslike inwoners geproduseer kan word en dit volhoubaar word.✓✓

ENIGE VIER (4x2) (8)

[15]

TOTAAL VRAAG 1: [60]

VRAAG 2

2.1

2.1.1 C ✓

2.1.2 D ✓

2.1.3 D ✓

2.1.4 D ✓

2.1.5 B ✓

2.1.6 B ✓

2.1.7 D ✓

2.1.8 A ✓ (8x1) **[8]**

2.2

2.2.1 Primêr ✓

2.2.2 Primêr ✓

2.2.3 Tersiêr ✓

2.2.4 Sekondêr ✓

2.2.5 Sekondêr ✓

2.2.6 Primêr ✓

2.2.7 Tersiêr ✓ (7x1) **[7]**

2.3

2.3.1 Bruto binnelandse produk (BBP) – die totale monetêre of markwaarde van al die voltooide goedere en dienste wat binne 'n land se grense in 'n spesifieke tydperk geproduseer word.✓✓ (1x2) (2)

2.3.2 Vervaardiging✓ 0,3(%)✓ (2x1) (2)

2.3.3 0,1(%) ✓ (1x1) (1)

2.3.4 Prys van brandstof bly styg✓✓ (1x2) (2)

2.3.5 Die waarde van uitvoere is laer as die koste van invoere, dus die ekonomie sou geld / negatiewe balans van handel / tekort verloor. ✓✓ (1x2) (2)

2.3.6 Baie plat grond ✓✓
Hoë reënval in die oostelike helfte van SA ✓✓
Goedkoop arbeid ✓✓
Hoë temperature in die groeiseisoen ✓✓
Meestal somerreënval ✓✓
Verskaffing van dienste soos meer water/elektrisiteit
(ENIGE DRIE – MOET BESPREEK, nie net lys nie) (3x2) (6)

[15]

2.4

2.4.1 Breek-van-grootmaat, <u>die volume word verander ✓✓</u> en dan aanbeweeg met behulp van nog ’n vervoermiddel vir verspreiding na markte. [Konsep] (1x2) (2)

2.4.2 Ngqura ✓ (1x1) (1)

2.4.3
- Baie oop ruimte vir ontwikkeling ✓
- Infrastruktuur gebou voor die nywerheid / ter bevordering van nywerheid ✓
- Het twee hawens om van gebruik te maak ✓
- Ideale industriele gebied waar dienste beskikibaar is.
- Moderne fasiliteite word voorsien ✓ ENIGE TWEE (2x1) (2)

2.4.4 Diepwaterhawe wat groter vaartuie kan akkommodeer ✓✓ (1x2) (2)

2.4.5
- Geskoolde arbeid kan meer geld verdien om sodoende lewenstandaarde te verbeter.✓✓
- Skakel bedrywe wat so meer werksgeleenthede geskep het✓✓
- Inisieer die ontwikkeling van infrastruktuur ... paaie/spoorweg/lug. ✓✓
- Buitelandse kapitaal beskikbaar sodat meer besigheid begin kan word ✓✓
- Buitelandse belegging vind plaas – meer moderne en internasionale geleenthede. ✓✓

- Werksgeleenthede beskikbaar op ongeskoolde en vaardige vlakke.✓✓
- Bevolkingsvoordele deur toegang tot bogenoemde te hê en ’n beter lewenstandaard te hê✓✓
- Ontwikkeling van beter dienste bv. Medies, onderwys en vermaak✓✓

DAAR MOET TEN MINSTE EEN VANUIT ELKE GROEP SOSIAL/EKONOMIES GEKIES WORD. Maksimum 6 punte WANNEER SLEGS EEN TIPE VOORDEEL NA VERWYS WORD.

MOET BESPREEK (4x2) (8)

[15]

2.5

2.5.1 350 – 240 MtCO2e.Kragstasies is op of naby steenkoolvelde.✓ (1x1) (1)

2.5.2 Kragstasies is op of naby steenkoolvelde ✓✓ (1x2) (2)

2.5.3
- Suurreën kan gronde, gewasse en geboue beskadig.✓✓
- Lugbesoedeling kan gesondheid beskadig en sigbaarheid verminder.✓✓
- Vernietiging van habitatte verlaag biodiversiteit van die gebiede.✓✓
- Aardverwarming kan meer intense storms, vloede en droogtes veroorsaak.✓✓
- Stortingsterreine – rivier besoedel weens afloop ✓✓

ENIGE TWEE – MOET BESPREEK (2x2) (4)

2.5.4
- Skoner omgewing vir plante en diere✓✓
- Min lugbesoedeling, dus gesonder vir spesies/minder kweekhuis gasse word vrygestel✓✓
- Geen afloop om riviere te besoedel nie ✓✓
- Volhoubaar oor die lang termyn ✓✓

ENIGE EEN (1x2) (2)

2.5.5
- Verkeersopeenhopings wat brandstof kos.✓✓
- Die bestuur van kragopwekkers kos brandstof en veroorsaak besoedeling. ✓✓
- Besighede sluit omdat hulle nie kan bekostig om kragopwekkers te bedryf nie. ✓✓
- Toename in misdaad as gevolg van swak fasilitiete ✓✓
- Elektrisiteits rekeninge word nie betaal✓✓
- Aanvaar ander logiese antwoorde (3x2) (6)

[15]

TOTAAL VRAAG 2: [60]

VRAAG 3: GEOGRAFIESE TEGNIEKE

3.1 **KAARTVAARDIGHEDE EN BEREKENINGE**

3.1.1 2930DC ✓ ✓ (1x2) (2)

3.1.2 Die grond/terrein in daardie gebied is heuwelagtig, dus moet die lyn die kontoere volg om treine in staat te stel om dit te gebruik / die gradiënt moet so geleidelik as moontlik wees ✓ (1x1) (1)

3.1.3 Afdraand ✓ (1x1) (1)

3.1.4 D ✓ (1x1) (1)

3.1.5 Opp = L x B ✓
L = 3,1 cm (3,0 - 3,2) x 100 m
= 310 m (meetgebied 300 m – 320 m) ✓

B = 1,9 cm (1,8 - 2,0) x 100 km

= 190 m (meetgebied 200 m) ✓

Opp = 310 x 190 ✓
= 58900 ✓ (meetgebied 54000 – 64000)
[m^2 nie nodig in antwoord nie] (5x1) (5)

[10]

3.2 **KAARTINTERPRETASIE**

3.2.1
- Suiweringsaanleg ✓
- Vullishoop/Vullisterrein✓
- Park✓
- Motor – X-baan ✓
- Boerdery ✓ ENIGE TWEE (2x1) (2)

3.2.2 (a) Streeksentrum ✓ (1x1) (1)

(b) plat land ✓✓ (1x2) (2)

(c) Goeie toegang per pad ✓
Sentrale ligging in die omgewing ✓
Veelvuldige af- en opritte vanaf die snelweg✓
Baie parkeerplek✓ ENIGE TWEE (2x1) (2)

3.2.3 Boerdery ✓ (1x1) (1)

3.2.4
- Grootmaatvervoer verminder die koste van grondstowwe. ✓✓
- Goedere word maklik na en van fasiliteite verskuif, wat vervoerkoste verlaag.✓✓ (1x2) (2)

- Hantering en oordrag van goedere vereenvoudig as gevolg van toegang. (Ro-Ro)✓✓

3.2.5
- Bevolking het maklike toegang tot werkplekke, wat die koste van vervoer verminder. ✓✓
- Werksgeleenthede is naby woongebiede.✓✓
- Baie alternatiewe plekke vir indiensneming ✓✓ SLEGS EEN (1x2) (2)

[12]

3.3

3.3.1 Koördineer gebaseerde data wat geografiese kenmerke op 'n kaart voorstel ✓✓ (1x2) (2)

3.3.2 (a)Hoofpad/ hoofverkeersroete-(R56) / ander paaie / sekondêre paaie / heinings✓

(b) Punt – Kerk✓ (2x1) (2)

3.3.3
- Gereelde monitering en kartering van veranderinge in die rivierloop en vloeivolumes✓✓
- Gereelde vloedkartering ✓✓
- Voorsien vinnige wetenskaplike gebaseerde skadebepaling van vloeivolumes en -vlakke✓✓
- Voorsien monitering van vloedbeheerwerke/damme✓✓

ENIGE EEN (1x2) (2)

3.3.4
- Reliëf ✓
- Hoogte ✓
- Dreinering ✓
- Plantegroei ✓
- Vervoer ✓
- Nedersetting ✓ ENIGE TWEE (2x1) (2)

[8]

TOTAAL VRAAG 3: [30]

GROOTTOTAAL: [150]